

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
АРТМЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА АРТМЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
на тему:

**ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ЧИТАННЯ
ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Виконала:

здобувачка IV курсу,

група БІС-51-22

спеціальності 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»

Матіос Святослава Іллівна

Науковий керівник:

доктор історичних наук, старший

дослідник, професор кафедри

артменеджменту та інформаційних
технологій

Кашеварова Наталія Григорівна

Рецензент:

доктор історичних наук, професор,

завідувач кафедри гуманітарних дисциплін

НАКККіМ

Литвин Сергій Харитонович

Допущено до захисту:

протокол засідання кафедри

№___ від ___ травня 2026 р.

завідувач кафедри артменеджменту

та інформаційних технологій

_____ Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Матіос С. І. Популяризація читання засобами цифрових технологій. – Кваліфікаційна робота.

Об'єктом дослідження є процес популяризації читання в умовах розвитку цифрового інформаційного середовища.

Предметом дослідження є цифрові технології, платформи та комунікаційні інструменти популяризації читання, а також особливості їх використання у діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ.

Метою дослідження є комплексне вивчення теоретичних і практичних аспектів популяризації читання засобами цифрових технологій, визначення сучасних цифрових інструментів і платформ популяризації читання, аналіз їх ефективності та обґрунтування перспективних напрямів удосконалення цифрових стратегій формування читацької культури в умовах цифрової трансформації суспільства.

У дипломній роботі досліджено особливості популяризації читання в умовах цифрової трансформації суспільства. Розкрито сутність читання як соціокультурного феномену та складової інформаційної культури, проаналізовано вплив цифрових технологій на зміну сучасних читацьких практик. Визначено роль бібліотек, електронних платформ і цифрових медіа у формуванні читацької аудиторії. Охарактеризовано основні цифрові інструменти популяризації читання: електронні бібліотеки, соціальні мережі, мобільні застосунки, аудіокниги та гейміфікаційні сервіси. Запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання в діяльності бібліотек і освітніх установ.

Ключові слова: читання, цифрові технології, інформаційна культура, цифрова трансформація, електронні бібліотеки, соціальні мережі, BookTube, Bookstagram, BookTok, мобільні застосунки, аудіокниги, гейміфікація, популяризація читання, бібліотеки.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	7
1.1. Читання як соціокультурний феномен та складова інформаційної культури.....	7
1.2. Цифрові технології у трансформації сучасних читацьких практик.....	13
1.3. Роль бібліотек і цифрових платформ у популяризації читання.....	16
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ	23
2.1. Електронні бібліотеки та онлайн-платформи як засіб підтримки читання	23
2.2. Соціальні мережі, буктьюб, букстаграм і цифрові медіа у формуванні читацької аудиторії	28
2.3. Інтерактивні технології популяризації читання: мобільні застосунки, аудіокниги, гейміфікація	32
Висновки до розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	40
3.1. Інноваційні підходи та перспективи розвитку цифрових читацьких сервісів	40
3.2. Практичні рекомендації щодо вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання	45
Висновки до розділу 3.....	50
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному інформаційному суспільстві читання залишається важливим чинником інтелектуального, культурного та особистісного розвитку людини. Водночас стрімкий розвиток цифрових технологій суттєво трансформує традиційні читацькі практики, форми споживання інформації та способи комунікації з аудиторією. Поширення електронних ресурсів, мобільних застосунків, соціальних мереж, онлайн-бібліотек, аудіокниг і мультимедійних платформ створює нові можливості для популяризації читання та залучення користувачів до книжкової культури.

Особливого значення проблема популяризації читання набуває в умовах цифровізації освіти, розвитку відкритого інформаційного простору та зниження рівня читацької активності серед молоді. Сучасні бібліотеки, освітні установи, видавництва та культурні інституції активно використовують цифрові технології для формування читацьких спільнот, організації віртуальних книжкових заходів, просування літератури через соціальні медіа та створення інтерактивних сервісів доступу до книжкових ресурсів.

Актуальність дослідження зумовлена також необхідністю осмислення ролі цифрових технологій у формуванні нових моделей читання, розвитку інформаційної культури суспільства та підвищенні доступності знань. Вивчення сучасних цифрових інструментів популяризації читання є важливим для вдосконалення діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ, а також для розроблення ефективних стратегій підтримки читання в умовах цифрової трансформації.

Метою дослідження є комплексне вивчення теоретичних і практичних аспектів популяризації читання засобами цифрових технологій, визначення сучасних цифрових інструментів і платформ популяризації читання, аналіз їх ефективності та обґрунтування перспективних напрямів удосконалення цифрових стратегій формування читацької культури в умовах цифрової трансформації суспільства.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність читання як соціокультурного феномену та складової інформаційної культури в умовах цифрового суспільства;
- проаналізувати вплив цифрових технологій на трансформацію сучасних читацьких практик і способів споживання інформації;
- визначити роль бібліотек, електронних платформ і цифрових медіа у популяризації читання та формуванні читацької аудиторії;
- дослідити сучасні цифрові технології та інструменти популяризації читання, зокрема електронні бібліотеки, соціальні мережі, мобільні застосунки, аудіокниги та гейміфікаційні сервіси;
- охарактеризувати основні проблеми використання цифрових технологій у популяризації читання та сучасні тенденції розвитку цифрових читацьких сервісів;
- розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання в діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ.

Об'єктом дослідження є процес популяризації читання в умовах розвитку цифрового інформаційного середовища.

Предметом дослідження є цифрові технології, платформи та комунікаційні інструменти популяризації читання, а також особливості їх використання у діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ.

Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема *аналізу та синтезу* – для вивчення теоретичних засад популяризації читання; *системного підходу* – для дослідження цифрових технологій як складової сучасного інформаційного середовища; *порівняльного методу* – для аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду використання цифрових інструментів популяризації читання; *структурно-функціонального методу* – для визначення функцій цифрових платформ і сервісів у формуванні читацької культури; а також

інформаційно-аналітичного методу – для узагальнення сучасних практик і тенденцій розвитку цифрових читацьких сервісів.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі цифрових технологій як сучасного інструменту популяризації читання, узагальненні сучасних цифрових практик формування читацької культури та визначенні перспективних напрямів розвитку цифрових сервісів підтримки читання в діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ в умовах цифрової трансформації суспільства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання результатів дослідження в діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ для вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання, розвитку електронних читацьких сервісів, організації онлайн-комунікації з аудиторією та підвищення ефективності використання цифрових технологій у формуванні читацької культури й інформаційної грамотності користувачів.

Апробація роботи. Окремі результати та висновки, отримані в ході проведеного дослідження, були опубліковані у збірнику матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Культура, інформація, комунікація: міждисциплінарний діалог» (НАКККиМ, м. Київ, 9-10 квітня 2026 р.), тези на тему: «Популяризація читання в умовах цифрової трансформації: інструменти та практики».

Структура роботи обумовлена логікою розкриття теми, метою та завданнями дослідження. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 61 сторінка. Список використаних джерел охоплює 55 позиції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

1.1. Читання як соціокультурний феномен та складова інформаційної культури

Читання як соціокультурний феномен доцільно розглядати в контексті його впливу на формування особистості та функціонування суспільної комунікації. У сучасних гуманітарних дослідженнях воно трактується не лише як процес декодування тексту, а як складна форма взаємодії людини з культурним середовищем, що включає інтелектуальні, емоційні та ціннісні компоненти. У цьому сенсі читання виступає важливим механізмом трансляції соціального досвіду, норм і культурних смислів між поколіннями.

Значну увагу дослідники приділяють ролі книжкової культури як базового середовища розвитку читання. Так, О. Антонік наголошує, що книжкова культура є міждисциплінарним об'єктом дослідження, який інтегрує книжкознавчі, культурологічні та комунікаційні підходи, формуючи цілісне уявлення про функціонування книги в соціумі та її вплив на інтелектуальний розвиток суспільства [1]. У цьому контексті читання розглядається як ядро книжкової культури, що забезпечує безперервність культурної традиції та розвиток гуманітарного знання.

У структурі інформаційної культури сучасного суспільства читання виконує системоутворювальну функцію, оскільки забезпечує доступ до знань, формування критичного мислення та здатність до інформаційної навігації. Як зазначається у дослідженнях, присвячених трансформації інформаційного простору, цифровізація суттєво змінює практики читання, переводячи їх у мультимодальне середовище, де текст взаємодіє з візуальними, аудіальними та інтерактивними форматами [48]. Це розширює традиційне розуміння читання, включаючи до нього нові форми сприйняття інформації.

Важливим аспектом є також соціокультурна детермінація читання. Воно формується під впливом освітніх інституцій, медіасередовища та цифрових технологій, які визначають доступність і характер текстового контенту. Дослідники підкреслюють, що сучасні читальні практики дедалі більше залежать від цифрових платформ і онлайн-середовищ, які змінюють не лише спосіб доступу до текстів, а й саму логіку їх сприйняття [48; 55].

Читання виступає складним соціокультурним феноменом, що інтегрує традиційні культурні практики та сучасні цифрові форми комунікації, забезпечуючи безперервність розвитку інформаційної культури суспільства.

У традиційному соціокультурному вимірі читання розглядається як один із базових механізмів культурної спадковості, що забезпечує передачу знань, цінностей, норм і моделей поведінки між поколіннями. Воно виконує не лише інформаційну, а й світоглядну функцію, сприяючи формуванню особистісної системи координат, розвитку критичного мислення, рефлексії та емоційно-ціннісного сприйняття дійсності. У цьому контексті читання виступає як інструмент соціалізації, через який індивід включається в культурний і комунікативний простір суспільства.

Особливого значення набуває поняття книжкової культури як середовища, у межах якого реалізується читання. Як зазначає С. Грипич, книжкова культура є невід'ємною складовою духовної культури суспільства, оскільки саме через книгу відбувається накопичення, систематизація та передача історичного й культурного досвіду, що формує інтелектуальний потенціал нації [10]. У цьому сенсі книга виступає не лише носієм інформації, а й культурним артефактом, що акумулює символічні та смислові ресурси суспільства. Читання в межах традиційної парадигми виконує функцію інтеграції індивіда в культурну систему, забезпечуючи неперервність духовного розвитку суспільства та збереження його інтелектуальної спадщини.

У сучасних умовах цифрової трансформації читання зазнає суттєвих змін, переходячи з традиційного паперового середовища у цифрове інформаційно-комунікаційне поле. Це зумовлює появу нових форматів текстового контенту та

каналів його споживання, зокрема електронних книг, онлайн-бібліотек, освітніх платформ і мобільних застосунків. У результаті трансформується не лише доступ до інформації, а й сама структура читацької поведінки, яка стає більш динамічною та технологічно опосередкованою.

У науковій літературі наголошується, що цифрові технології істотно впливають на зміну когнітивних стратегій читача. Зокрема, вони сприяють формуванню нових моделей сприйняття тексту, для яких характерними є фрагментарність, нелінійність, високий рівень інтерактивності та інтеграція різних медіаформатів у межах одного контентного продукту [47; 48]. Такі зміни зумовлюють перехід від суцільного лінійного читання до багатозадачного, гіпертекстового способу роботи з інформацією.

Крім того, цифрове середовище розширює комунікативні можливості читання, оскільки сучасний читач стає не лише споживачем, а й активним учасником інформаційного процесу – коментує, ділиться, рецензує та формує цифрові читацькі спільноти. Це свідчить про перетворення читання на інтерактивну соціальну практику, інтегровану в загальний медіапростір суспільства.

Водночас сучасне читання нерозривно пов'язане з поняттям інформаційної культури, яка в умовах цифрового суспільства набуває системоутворювального значення. Інформаційна культура передбачає сформовану здатність особистості орієнтуватися в інформаційних потоках, здійснювати ефективний пошук, критично аналізувати, оцінювати достовірність та доцільно використовувати інформаційні ресурси. У цьому контексті читання виступає базовим інструментом розвитку інформаційної грамотності, оскільки саме через роботу з текстовими джерелами формуються ключові аналітичні, інтерпретаційні та когнітивні навички.

Читання в структурі інформаційної культури виконує не лише пізнавальну, а й регулятивну функцію, оскільки формує здатність до усвідомленого сприйняття інформації в умовах її надлишку та високої швидкості оновлення. Воно забезпечує розвиток критичного мислення,

медіаграмотності та навичок інформаційної селекції, що є особливо важливим у цифровому середовищі, де значна частина контенту має фрагментарний і гіпертекстовий характер.

Як зазначає Ю. Половинчак, цифрові трансформації інформаційного простору спричиняють суттєві зміни у способах організації та сприйняття текстової інформації, а також у комунікаційних практиках сучасного суспільства [32]. Це означає, що читання поступово виходить за межі традиційного текстового сприйняття і інтегрується у ширші інформаційно-комунікаційні процеси, стаючи ключовим елементом цифрової компетентності особистості.

Важливим виміром сучасного читання є його соціальна функція, яка виходить за межі індивідуального сприйняття тексту та охоплює ширші процеси суспільної комунікації. У цьому контексті читання виступає чинником формування національної ідентичності, культурної свідомості та механізмом соціальної взаємодії. Через засвоєння текстів, що репрезентують історичний досвід, культурні коди та ціннісні орієнтири, відбувається включення особистості в спільний культурний простір.

У сучасних дослідженнях підкреслюється, що книжкова культура в умовах цифрової трансформації набуває нових форм реалізації та стає важливим інструментом конструювання ідентичності через мережеві комунікаційні практики. Зокрема, Ю. Половинчак зазначає, що цифрове середовище розширює можливості бібліотек і книжкової культури як чинників формування національної ідентичності, оскільки забезпечує участь користувачів у створенні, поширенні та інтерпретації культурного контенту в онлайн-просторі [36]. Це змінює традиційну модель культурної комунікації, роблячи її більш відкритою та інтерактивною.

Окрім ідентифікаційної функції, читання виконує також інтеграційну роль у суспільстві. Воно забезпечує рівний доступ до знань і культурних ресурсів незалежно від соціального статусу, віку чи географічного розташування, сприяючи зменшенню інформаційної нерівності. У цифровому

середовищі ця функція посилюється завдяки розвитку відкритих освітніх ресурсів, електронних бібліотек і онлайн-платформ, які формують інклюзивний інформаційний простір.

Окремої уваги потребує вплив цифрових технологій на процес популяризації читання, який у сучасних умовах набуває системного та багаторівневого характеру. Цифрове середовище створює нові можливості для представлення текстового контенту, роблячи його більш доступним, наочним і привабливим для різних категорій користувачів. Значну роль у цьому відіграють засоби візуалізації інформації, зокрема інфографіка, інтерактивні схеми та мультимедійні ресурси, які сприяють кращому розумінню та засвоєнню текстового матеріалу, підсилюючи когнітивне сприйняття інформації [2; 5; 6].

Важливим чинником є також розвиток цифрових платформ і мобільних застосунків, що трансформують саму логіку доступу до читання. Електронні бібліотеки, онлайн-сервіси та мобільні додатки забезпечують користувачам можливість безперервного доступу до літературних і наукових ресурсів незалежно від часу та місця перебування. Це суттєво розширює читацьку аудиторію, сприяє індивідуалізації читання та інтеграції його у повсякденні цифрові практики [4].

Таким чином, цифрові технології не лише модернізують інфраструктуру доступу до текстів, а й виконують стимулювальну функцію щодо формування інтересу до читання, перетворюючи його на більш інтерактивний, динамічний і соціально залучений процес.

У контексті цифрового суспільства читання поступово трансформується у багатоформатну практику взаємодії з інформацією, яка виходить за межі традиційного текстового сприйняття. Воно інтегрується з аудіовізуальними форматами, соціальними мережами та інтерактивними цифровими платформами, що формує нову модель культурного споживання контенту. У таких умовах читання стає частиною ширшого медіапростору, де текст

співіснує з відео, аудіо, гіперпосиланнями та користувацьким контентом, створюючи гібридні форми комунікації.

Особливої ваги набувають соціальні медіа та цифрові спільноти читачів, які не лише поширюють літературний контент, а й активно впливають на його інтерпретацію, популяризацію та оцінювання. Це сприяє формуванню інтерактивного читацького середовища, де читач виступає не лише споживачем, а й учасником комунікаційного процесу.

Як зазначає М. Хреско, цифрові трансформації суттєво впливають на зміну читацького досвіду, зокрема у сфері популяризації літератури, оскільки вони розширюють канали її поширення, урізноманітнюють форми подачі та підсилюють залученість аудиторії до процесу читання [51]. Це свідчить про те, що сучасне читання дедалі більше набуває ознак інтерактивної, мультимедійної та соціально орієнтованої практики.

Отже, читання є не лише традиційною культурною практикою, а й важливою складовою інформаційної культури сучасного суспільства. Воно поєднує в собі освітню, комунікативну, соціальну та культурну функції, а в умовах цифровізації набуває нових форм і механізмів розвитку. Це зумовлює необхідність подальшого дослідження трансформацій читацьких практик у цифровому середовищі.

Таким чином, читання як соціокультурний феномен виступає багатовимірною практикою, що поєднує традиційні механізми трансляції культурного досвіду та сучасні цифрові форми інформаційної взаємодії. Воно є невід'ємною складовою інформаційної культури, виконує когнітивну, соціальну та інтеграційну функції, а в умовах цифровізації набуває нових характеристик – мультимедійності, інтерактивності та мережовості. Зміна технологічного середовища суттєво впливає на способи сприйняття тексту, структуру читацьких практик і канали доступу до інформації.

У зв'язку з цим актуалізується необхідність розгляду цифрових технологій як ключового чинника трансформації сучасних читацьких практик. Саме вони визначають нові формати подання текстової інформації, способи її

поширення та взаємодії з користувачем, що зумовлює подальший аналіз ролі цифрових інструментів у зміні читання як культурної та інформаційної практики.

1.2. Цифрові технології у трансформації сучасних читацьких практик

Цифрові технології сьогодні виступають одним із визначальних чинників трансформації сучасного читання, оскільки вони суттєво змінюють усі етапи життєвого циклу текстової інформації – від її створення та редагування до поширення, зберігання і споживання кінцевим користувачем. Умови цифрового середовища формують нову інформаційну реальність, у якій текст перестає бути статичним об'єктом і набуває ознак динамічного, інтерактивного та мережевого ресурсу.

Перехід від традиційної друкованої культури до цифрової зумовив появу принципово нових форматів читання, серед яких електронні книги, цифрові бібліотеки, онлайн-архіви, освітні платформи та мобільні застосунки для читання. Ці інструменти не лише розширили технічні можливості доступу до інформації, а й суттєво змінили саму інфраструктуру книго- та інформацієспоживання, зробивши її більш гнучкою, оперативною та персоналізованою.

У результаті відбувається трансформація не лише каналів доступу до текстів, а й глибинна зміна логіки читацької поведінки. Сучасний читач дедалі частіше взаємодіє з текстом у фрагментованому, гіпертекстовому та мультимедійному середовищі, поєднуючи різні формати інформації та способи її сприйняття. Читання стає більш мобільним, контекстуальним і інтерактивним, інтегруючись у повсякденні цифрові практики користувачів.

У науковій літературі підкреслюється, що цифрові технології формують нову модель читання, яка суттєво відрізняється від традиційної лінійної парадигми. Її ключовими характеристиками є гіпертекстовість, фрагментарність та багатоканальність сприйняття інформації. Як зазначає

Ю. Половинчак, цифрові трансформації інформаційного простору зумовлюють зміну структур сприйняття тексту та комунікаційних практик, що безпосередньо впливає на характер читання в сучасному суспільстві [32].

Фрагментарність сучасного читання проявляється у домінуванні коротких інформаційних сегментів, що сприймаються як окремі смислові блоки, а не як цілісний текст. Багатоканальність означає одночасну взаємодію з текстовими, візуальними, аудіо- та відеоформатами, що формує мультимодальне інформаційне середовище. У цьому контексті дослідники відзначають, що цифрові технології суттєво трансформують читацький досвід, змінюючи способи інтерпретації тексту та підсилюючи його інтерактивність [51].

У таких умовах читач переходить до активної навігації інформаційними ресурсами, самостійно формуючи траєкторії сприйняття контенту, що є характерною ознакою сучасного цифрового читання.

Важливим аспектом цифрової трансформації читання є розвиток електронних бібліотек і цифрових платформ, які забезпечують централізований та водночас відкритий доступ до великих масивів текстових ресурсів. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що електронна бібліотека виступає не лише сховищем цифрових документів, а й інтегрованою інформаційною системою, яка поєднує функції зберігання, організації, пошуку та поширення знань [37]. Завдяки цьому суттєво підвищується ефективність роботи з науковими та освітніми матеріалами, а також розширюється доступ користувачів до інформаційних ресурсів незалежно від їхнього місця перебування.

У цьому контексті цифрові платформи сприяють формуванню моделі «безперервного читання», коли користувач має можливість постійного доступу до контенту через різні пристрої та сервіси. Як зазначає В. Бондаренко, сучасні мобільні та цифрові сервіси істотно розширюють можливості доступу до інформації та трансформують комунікацію між користувачем і інформаційним середовищем [4]. Це створює умови для переходу від епізодичного читання до постійної інтеграції текстів у повсякденну практику.

Крім того, цифрові платформи поєднують функції пошуку, аналітики та персоналізації контенту, що дозволяє адаптувати читацькі ресурси до індивідуальних потреб користувача. Подібні підходи узгоджуються з концепціями сучасної інформаційної культури, де ключовим є не лише доступ до інформації, а й уміння ефективно її використовувати, аналізувати та інтерпретувати.

Окремо слід відзначити роль мобільних технологій, які суттєво трансформували сучасні читацькі практики, зробивши читання максимально персоналізованим і мобільним. Смартфони та планшети забезпечують постійний доступ до текстових ресурсів, що інтегрує читання у повсякденні соціально-комунікативні практики користувачів. У наукових дослідженнях підкреслюється, що цифрові сервіси та мобільні застосунки значно розширюють можливості доступу до інформації, особливо в умовах кризових ситуацій, коли традиційні канали можуть бути обмеженими [4].

Крім того, сучасні застосунки для читання реалізують комплекс функціональних можливостей – нотування, виділення тексту, синхронізацію між пристроями, а також алгоритмічні рекомендаційні системи. Це сприяє формуванню індивідуалізованого інформаційного середовища, у якому користувач отримує контент відповідно до власних інтересів і потреб. Подібні технології відповідають загальній тенденції персоналізації цифрового контенту, що є характерною рисою сучасного інформаційного суспільства.

Таким чином, мобільні технології не лише підвищують доступність читання, а й якісно змінюють саму його структуру, перетворюючи його на інтерактивний і динамічний процес взаємодії користувача з інформацією.

Отже, цифрові технології суттєво трансформують сучасні читацькі практики, змінюючи не лише форми доступу до текстової інформації, а й саму логіку взаємодії користувача з контентом. Вони забезпечують багатоканальність, персоналізацію та інтерактивність читання, що сприяє його інтеграції у повсякденне інформаційне середовище та підвищує загальний рівень залученості аудиторії.

У цьому контексті особливої уваги потребує роль бібліотек і цифрових платформ як інституційних посередників між інформаційними ресурсами та користувачами, що безпосередньо впливають на популяризацію читання в цифрову епоху.

1.3. Роль бібліотек і цифрових платформ у популяризації читання

У сучасних умовах цифрової трансформації бібліотеки зазнають суттєвих функціональних змін і поступово перетворюються на багатфункціональні інформаційно-комунікаційні центри, що інтегрують освітні, наукові та культурні функції. Їхня діяльність виходить за межі традиційного зберігання та видачі документів і охоплює формування цифрових ресурсів, розвиток електронних сервісів, підтримку наукової комунікації та популяризацію читання серед різних соціальних груп.

У науковій літературі підкреслюється, що сучасні бібліотеки функціонують як елементи цифрової інфраструктури знань, забезпечуючи доступ до електронних ресурсів, інтеграцію інформаційних систем і підтримку відкритої науки [11; 30]. Зокрема, розвиток електронних бібліотек і цифрових сервісів сприяє розширенню доступу до інформації та трансформації моделей бібліотечного обслуговування користувачів [37; 4].

Особливого значення набуває впровадження цифрових платформ, які забезпечують централізований доступ до наукових і освітніх ресурсів, включаючи електронні каталоги, інституційні репозитарії та відкриті архіви. Такі системи дозволяють не лише зберігати документи, а й забезпечувати їх активне використання в освітньому та дослідницькому середовищі, що відповідає сучасним принципам відкритого доступу та відкритої науки.

Крім того, цифровізація бібліотечної діяльності сприяє формуванню нових комунікаційних моделей взаємодії з користувачами. Як зазначає Ю. Половинчак, трансформації інформаційного простору в цифрову епоху змінюють структури сприйняття тексту та комунікаційні практики, що

безпосередньо впливає на роль бібліотек у суспільстві [32]. У цьому контексті бібліотеки виступають не лише як сховища інформації, а й як активні учасники процесів соціальної комунікації та культурної взаємодії.

Таким чином, сучасні бібліотеки функціонують як інтегровані цифрові платформи, що поєднують технологічні, інформаційні та соціокультурні компоненти, забезпечуючи ефективну реалізацію функцій популяризації читання та доступу до знань.

Одним із ключових напрямів діяльності сучасних бібліотек є створення електронних бібліотек та інституційних репозитаріїв, які забезпечують реалізацію принципів відкритого доступу до наукових, освітніх і культурних ресурсів. Такі системи формують основу сучасної цифрової інфраструктури знань і сприяють вільному поширенню результатів наукових досліджень, зменшуючи фінансові, територіальні та інституційні бар'єри доступу до інформації.

У наукових працях підкреслюється, що розвиток електронних бібліотек є важливим чинником трансформації бібліотечної діяльності в умовах цифрового суспільства, оскільки він забезпечує інтеграцію інформаційних ресурсів у єдиний електронний простір [11; 30]. Крім того, інституційні репозитарії виступають інструментом акумулювання, довготривалого зберігання та поширення результатів наукової діяльності університетів і дослідницьких установ, що підвищує їхню видимість у міжнародному науковому середовищі.

Як зазначається у дослідженнях, електронна бібліотека є інтегрованою інформаційною системою, яка поєднує функції зберігання, систематизації, пошуку та поширення документів у цифровому середовищі, забезпечуючи багаторівневий доступ до інформаційних ресурсів [37]. Такий підхід дозволяє не лише організовувати великі масиви цифрового контенту, а й створювати умови для ефективної наукової комунікації та підтримки відкритої науки.

Додатково слід відзначити, що функціонування електронних бібліотек у сучасних умовах тісно пов'язане з розвитком цифрових платформ і технологій відкритого доступу, які забезпечують оперативний обмін науковою

інформацією та інтеграцію локальних ресурсів у глобальні інформаційні системи [4].

Практичним прикладом трансформації бібліотек у цифровому середовищі є діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, яка виконує функцію одного з провідних національних центрів формування електронних інформаційних ресурсів. У структурі бібліотеки функціонують цифрові колекції, електронні каталоги, наукові бази даних і репозитарні сервіси, що забезпечують доступ до значного масиву бібліографічної та повнотекстової інформації. Зокрема, розвиток електронного ресурсу «Наукова періодика України» та інституційних цифрових архівів сприяє інтеграції українських наукових результатів у міжнародний інформаційний простір і підвищує їхню видимість у глобальних наукометричних системах.

Важливим напрямом є також розвиток університетських електронних бібліотек, які активно впроваджують інституційні репозитарії на основі програмних платформ DSpace та EPrints. Такі системи забезпечують не лише зберігання наукових публікацій, дисертацій та навчально-методичних матеріалів, але й їх індексацію, довготривале архівування та відкритий доступ відповідно до принципів відкритої науки. Університетські репозитарії в Україні поступово інтегруються у міжнародні агрегатори наукової інформації через протоколи взаємодії, зокрема OAI-PMH, що забезпечує інтероперабельність і глобальну видимість дослідницьких результатів.

Крім того, бібліотеки все активніше використовують цифрові платформи для популяризації читання та наукової комунікації: віртуальні виставки, онлайн-лекції, подкасти, соціальні мережі та інтерактивні сервіси. Це дозволяє розширити аудиторію користувачів, залучати молодь до читання та формувати нові моделі взаємодії з текстовою інформацією в цифровому середовищі.

Важливу роль у популяризації читання відіграють цифрові платформи та онлайн-сервіси, які істотно змінюють логіку взаємодії користувача з текстовою інформацією. Вони формують багатоканальне інформаційне середовище, у межах якого доступ до контенту здійснюється через вебпортали, мобільні

застосунки та хмарні технологічні рішення. Такий підхід забезпечує інтеграцію різних форматів подання інформації (текстового, мультимедійного, інтерактивного), що розширює можливості її сприйняття та використання.

У сучасних умовах цифрові бібліотечні сервіси функціонують як елементи глобальної інформаційної інфраструктури, забезпечуючи безперервний доступ до наукових і освітніх ресурсів у режимі 24/7 незалежно від географічного розташування користувача. Як зазначається у наукових дослідженнях, цифровізація бібліотечних послуг суттєво розширює можливості доступу до інформації та трансформує комунікаційні практики в інформаційному середовищі [4; 11].

Окремі дослідники наголошують, що розвиток електронних бібліотек і цифрових платформ сприяє формуванню нової моделі споживання інформації, у якій користувач стає активним учасником процесу вибору, інтерпретації та комбінування контенту [32]. Це, у свою чергу, підсилює індивідуалізацію читацького досвіду та підвищує загальну ефективність роботи з інформаційними ресурсами.

Окремим важливим напрямом є розвиток соціальних медіа як інструменту популяризації читання, що суттєво змінює традиційні механізми формування читацьких практик. Платформи на зразок Bookstagram (книжковий контент в Instagram), BookTube (відеорецензії та книжкові огляди на YouTube), а також тематичні спільноти у соціальних мережах (Facebook, TikTok тощо) формують нову модель читацької комунікації, засновану на принципах інтерактивності, емоційної залученості та користувацького контенту.

У межах цих платформ читання перестає бути суто індивідуальною практикою і набуває ознак соціальної взаємодії, де ключову роль відіграють рекомендації, відгуки та візуальна презентація книжкового контенту. Така модель відповідає загальним тенденціям конвергенції медіа та трансформації інформаційного простору, де межі між автором, посередником і читачем поступово стираються [32].

Особливої ефективності ці практики набувають серед молодіжної аудиторії, для якої характерним є переважання візуального сприйняття інформації та активне використання мобільних пристроїв. Поєднання елементів розважального контенту з книжковими оглядами сприяє формуванню позитивної мотивації до читання, розширенню читацьких спільнот і популяризації літератури в цифровому середовищі.

Додатково слід відзначити використання цифрових маркетингових інструментів бібліотеками: онлайн-кампанії з популяризації читання, віртуальні книжкові клуби, вебінари, подкасти та інтерактивні події. Наприклад, проведення онлайн-зустрічей з авторами та тематичних читань сприяє формуванню активної читацької спільноти та підвищенню інтересу до книги як культурного феномену.

Таким чином, бібліотеки та цифрові платформи виконують комплексну функцію у популяризації читання: інформаційну, освітню, комунікаційну та соціокультурну. Їхня діяльність у цифровому середовищі сприяє не лише розширенню доступу до знань, а й формуванню нових моделей читацької поведінки, що відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства.

Додатково слід відзначити активне використання бібліотеками цифрових маркетингових інструментів, що стають важливою складовою сучасних стратегій популяризації читання. До них належать онлайн-кампанії з промоції книжкової культури, віртуальні книжкові клуби, тематичні вебінари, подкасти, інтерактивні лекції та цифрові культурно-освітні події. Такі форми роботи дозволяють бібліотекам розширювати цільову аудиторію, залучати користувачів різних вікових груп і підтримувати постійну комунікацію з читацькою спільнотою в онлайн-середовищі.

Зокрема, проведення онлайн-зустрічей з авторами, літературних дискусій та тематичних читань сприяє формуванню активного читацького середовища, у якому відбувається не лише споживання, а й обговорення текстів. Це підсилює емоційний та інтелектуальний компонент читання, перетворюючи його на соціально значущу практику культурної взаємодії.

У наукових дослідженнях підкреслюється, що такі інтерактивні формати бібліотечної діяльності є важливим чинником розвитку сучасної моделі бібліотеки як комунікаційного хабу, який поєднує інформаційні, освітні та соціокультурні функції [11; 30].

Отже, бібліотеки та цифрові платформи в умовах цифрової трансформації виступають ключовими інституційними та технологічними агентами популяризації читання, поєднуючи функції зберігання, організації, поширення та комунікації знань. Вони забезпечують інтеграцію традиційних бібліотечних практик із сучасними цифровими сервісами, формуючи багатоканальне, інтерактивне та персоналізоване інформаційне середовище. Завдяки впровадженню електронних бібліотек, соціальних медіа, мобільних застосунків та онлайн-освітніх ініціатив суттєво розширюється аудиторія читачів і змінюються моделі читацької поведінки. Таким чином, цифрові інструменти не лише підсилюють доступ до текстових ресурсів, а й сприяють формуванню нової культури читання, орієнтованої на активну взаємодію користувача з інформацією та розвиток стійких читацьких практик у цифровому суспільстві.

Висновки до розділу 1

У першому розділі досліджено теоретичні засади популяризації читання в цифровому середовищі, що дозволило комплексно охарактеризувати читання як соціокультурний феномен та визначити його місце в системі сучасної інформаційної культури. Встановлено, що читання виконує не лише інформаційну, а й комунікативну, культуротворчу та виховну функції, забезпечуючи трансляцію знань, цінностей і соціального досвіду між поколіннями.

Проаналізовано вплив цифрових технологій на трансформацію читацьких практик. Доведено, що перехід до цифрового середовища зумовлює зміну моделей сприйняття тексту, розвиток гіпертекстовості, мультимодальності та інтерактивності читання. Це сприяє формуванню нових форм читацької

поведінки, які характеризуються персоналізацією, фрагментарністю та постійною залученістю користувача до інформаційного процесу.

Окрему увагу приділено ролі бібліотек і цифрових платформ у популяризації читання. Встановлено, що сучасні бібліотеки трансформуються у багатофункціональні інформаційно-комунікаційні центри, які забезпечують доступ до електронних ресурсів, розвиток інституційних репозитаріїв та впровадження сервісів відкритого доступу. Важливу роль у цьому процесі відіграють соціальні медіа, мобільні застосунки, онлайн-платформи, віртуальні спільноти та цифрові маркетингові інструменти, що сприяють розширенню читацької аудиторії та формуванню нових моделей культурної взаємодії.

Таким чином, теоретичний аналіз засвідчив, що популяризація читання в цифрову епоху є багатовимірним процесом, який поєднує соціокультурні, технологічні та комунікаційні аспекти, а бібліотеки та цифрові платформи виступають ключовими інституційними суб'єктами цього процесу.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ

2.1. Електронні бібліотеки та онлайн-платформи як засіб підтримки читання

Електронні бібліотеки та онлайн-платформи є базовими елементами сучасної цифрової інфраструктури знань, що забезпечують доступ до текстової інформації в електронному форматі та відіграють ключову роль у підтримці й популяризації читання. Їх становлення пов'язане з глобальними процесами цифрової трансформації суспільства, стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, а також утвердженням концепції відкритої науки та відкритого доступу до наукових і освітніх ресурсів. У цих умовах бібліотеки поступово переходять від традиційної моделі зберігання документів до моделі активного цифрового посередництва в доступі до знань.

Електронна бібліотека розглядається як складна інтегрована інформаційна система, що забезпечує повний цикл роботи з цифровими документами: їх формування, оцифрування, структуроване зберігання, систематизацію, багаторівневий пошук, аналітичну обробку та подальше поширення в інформаційному середовищі [37]. Вона функціонує як відкрите інформаційне середовище, яке поєднує ресурси різних типів – наукові публікації, навчальні матеріали, архівні документи, мультимедійні ресурси та метадані.

На відміну від традиційних бібліотек, електронні бібліотеки функціонують у мережевому цифровому середовищі, що забезпечує принципово новий рівень доступності інформації. Користувачі отримують можливість дистанційного доступу до ресурсів незалежно від часу, місця перебування та інституційної приналежності, що суттєво розширює аудиторію читачів і підвищує інтенсивність використання інформаційних ресурсів. Така

модель сприяє переходу від епізодичного читання до постійної інтеграції текстової інформації в освітню, наукову та професійну діяльність користувачів.

У результаті електронні бібліотеки не лише забезпечують технічний доступ до документів, але й формують нові практики читання, які характеризуються мобільністю, інтерактивністю та індивідуалізацією інформаційного споживання.

Важливу роль у розвитку електронних бібліотек відіграють інституційні репозитарії, які є складовою сучасної науково-інформаційної інфраструктури та забезпечують системне акумулювання результатів наукової, освітньої та методичної діяльності закладів вищої освіти й наукових установ. Вони формують централізовані цифрові архіви, що містять наукові статті, дисертації, навчально-методичні матеріали, препринти та інші види академічного контенту, забезпечуючи їх довготривале збереження та організований доступ.

Функціонування інституційних репозитаріїв виходить за межі простого зберігання документів і включає їх опис, індексацію, систематизацію та інтеграцію в міжнародні наукові бази даних. Це забезпечує значне підвищення видимості наукових публікацій у глобальному інформаційному просторі, сприяє зростанню цитованості досліджень та посиленню академічної комунікації між науковцями різних країн.

Крім того, інституційні репозитарії виступають важливим інструментом реалізації принципів відкритого доступу, оскільки забезпечують безкоштовний і безперешкодний доступ до результатів наукових досліджень. Це, у свою чергу, сприяє демократизації знань, розвитку академічної культури читання та формуванню відкритого наукового середовища, в якому користувачі можуть не лише споживати, але й активно використовувати та поширювати наукову інформацію.

Серед ключових технологічних рішень, що використовуються для створення електронних бібліотек та інституційних репозитаріїв, особливе місце посідають програмні платформи DSpace та EPrints. Вони є найбільш поширеними системами управління цифровими репозитаріями у світовій

практиці та широко застосовуються у закладах вищої освіти, наукових установах і бібліотечних центрах для організації відкритого доступу до результатів наукової діяльності.

Зазначені платформи забезпечують стандартизоване управління цифровими колекціями, включаючи процеси реєстрації документів, їх структурованого зберігання, опису за допомогою метаданих, індексації та організації багаторівневого пошуку. Важливою функціональною характеристикою є підтримка міжнародних стандартів опису інформаційних ресурсів, що забезпечує сумісність даних між різними інформаційними системами.

Окреме значення має забезпечення довготривалого архівування цифрових документів, що гарантує їх збереження незалежно від змін технологічного середовища. Крім того, інтеграція таких систем із глобальними науковими платформами та пошуковими сервісами сприяє підвищенню видимості наукових публікацій і розширенню їхнього впливу в міжнародному академічному середовищі.

Застосування цих технологічних рішень також безпосередньо пов'язане з реалізацією принципів інтероперабельності, що забезпечується, зокрема, через використання протоколів обміну метаданими OAI-PMH. Це дозволяє об'єднувати розподілені репозитарії в єдину інформаційну екосистему відкритої науки, що суттєво підвищує ефективність доступу до наукових ресурсів та сприяє розвитку глобальної наукової комунікації.

Ефективність електронних бібліотек значною мірою залежить від якості їхнього інтерфейсу та сервісів пошуку, які безпосередньо впливають на користувацький досвід читача. Сучасні бібліотечні платформи орієнтуються на принцип *user-centered design*, що передбачає інтуїтивну навігацію, розширені можливості фільтрації документів, персоналізовані рекомендаційні системи та інтеграцію з наукометричними сервісами. Це дозволяє не лише знаходити потрібні джерела, але й формувати індивідуальні траєкторії читання та навчання користувачів.

Окремо слід звернути увагу на розвиток національних і міжнародних цифрових платформ відкритого доступу, які значно розширюють можливості читання наукової та освітньої літератури. Зокрема, важливу роль відіграють такі ініціативи, як OpenAIRE, DOAJ, Google Scholar, які агрегують наукові публікації з різних джерел і забезпечують їх вільну доступність. В Україні подібні функції виконують електронні архіви університетів та цифрові колекції на базі провідних наукових бібліотек, що інтегруються у світовий науковий простір через стандарти відкритого доступу.

Варто також відзначити трансформацію електронних бібліотек у мультимедійні освітні середовища. Сучасні платформи поєднують текстові ресурси з аудіо- та відеоматеріалами, інтерактивними курсами, тестовими модулями та візуалізаціями, що сприяє розвитку мультимодального читання. Такий підхід особливо ефективний в освітньому процесі, оскільки дозволяє поєднувати різні канали сприйняття інформації та підвищує рівень її засвоєння.

Таким чином, електронні бібліотеки та онлайн-платформи не лише забезпечують технічний доступ до інформації, а й формують нову культуру читання, що базується на відкритості, інтерактивності та персоналізації інформаційного середовища.

Варто підкреслити, що сучасні онлайн-платформи для читання та освітні сервіси формують цілісне цифрове середовище, орієнтоване на потреби користувача. Електронні каталоги, бібліотечні портали, відкриті архіви та агрегатори наукової інформації забезпечують не лише доступ до контенту, а й його структуровану навігацію, персоналізований пошук і рекомендаційні сервіси. Це створює умови для більш ефективної взаємодії читача з інформаційними ресурсами та сприяє розвитку навичок самостійного навчання і критичного мислення.

Зокрема, у сучасних бібліотечних системах активно використовуються інструменти семантичного пошуку, автоматичної класифікації документів і рекомендаційних алгоритмів, які формують індивідуалізовані добірки літератури для користувачів. Такі технології значно підвищують залученість до

читання, оскільки зменшують бар'єр пошуку релевантної інформації та роблять процес читання більш інтуїтивним і керованим.

Важливо також зазначити, що інтеграція онлайн-платформ у освітнє середовище сприяє розвитку академічної мобільності та безперервного навчання. Студенти, науковці та широка аудиторія отримують можливість працювати з глобальними інформаційними ресурсами, що розширює їхній доступ до сучасних знань і наукових досліджень. У цьому контексті електронні бібліотеки та онлайн-сервіси виступають не лише засобом зберігання інформації, а й активним інструментом формування культури читання в цифрову епоху.

Таким чином, електронні бібліотеки та онлайн-платформи виступають важливим інструментом підтримки читання в умовах цифрового суспільства, забезпечуючи відкритий доступ до знань, технологічну зручність і нові можливості для розвитку читацької культури.

Поступово поряд із розвитком електронних бібліотек і академічних онлайн-платформ дедалі більшого значення набувають соціальні мережі та цифрові медіа як неформальні, але надзвичайно впливові канали популяризації читання. Якщо електронні бібліотеки забезпечують насамперед інституційний і науковий доступ до знань, то соціальні медіа формують емоційно забарвлене середовище взаємодії з книгою, де ключову роль відіграють рекомендації, візуальний контент і користувацькі практики обміну читацьким досвідом. Саме це зумовлює перехід до аналізу соціальних мереж, буктьюбу, букстаграму та інших цифрових медіа як інструментів формування сучасної читацької аудиторії.

2.2. Соціальні мережі, буктьюб, букстаграм і цифрові медіа у формуванні читацької аудиторії

Соціальні мережі та цифрові медіаплатформи сьогодні є одним із найбільш впливових інструментів формування читацьких практик, особливо серед молодіжної аудиторії. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що цифрове середовище суттєво трансформує книжкову культуру, змінюючи способи взаємодії читача з текстом та розширюючи канали його поширення у мережевому просторі [30; 36].

На відміну від інституційних каналів популяризації читання (бібліотеки, освітні платформи), соціальні мережі функціонують як горизонтальне комунікаційне середовище, де ключову роль відіграють користувацький контент, соціальне схвалення та алгоритмічні рекомендації. Як зазначає Ю. Половинчак, у цифрову епоху відбувається трансформація текстових практик і ієрархій інформаційного простору, що впливає на зміну моделей сприйняття та поширення знань [32]. Це сприяє формуванню нової логіки залучення до читання, де важливими стають не лише зміст твору, а й його соціальне обговорення та присутність у цифрових медіа.

Додатково дослідники наголошують, що соціокомунікаційні процеси в умовах цифровізації призводять до розширення функцій книжкової культури, яка дедалі більше інтегрується у мережеві платформи та соціальні практики [30]. У цьому контексті читання набуває ознак елементу цифрової ідентичності користувача, оскільки участь у книжкових онлайн-спільнотах, обговореннях і рекомендаціях формує його соціальний і культурний образ.

Отже, соціальні мережі змінюють не лише канали популяризації читання, але й саму структуру читацької взаємодії, перетворюючи читання на соціально опосередковану, комунікативну та культурно значущу практику в умовах цифрового суспільства.

Особливої популярності набули книжкові спільноти в соціальних мережах, насамперед BookTube (YouTube-контент про книги) та Bookstagram

(книжкові акаунти в Instagram). У сучасних дослідженнях цифрової книжкової культури підкреслюється, що соціальні медіа стають важливим чинником трансформації читацьких практик, оскільки забезпечують швидке поширення інформації про книги та формують нові моделі взаємодії читача з літературою в мережевому середовищі [30; 36]. Такі платформи інтегрують емоційний, візуальний та комунікативний компоненти, що особливо важливо для молодіжної аудиторії.

За даними досліджень цифрових медіапрактик, саме візуально орієнтовані платформи (Instagram, TikTok) сьогодні є одним із ключових каналів впливу на формування читацьких уподобань, оскільки поєднують короткий формат контенту, емоційність подачі та швидкість сприйняття інформації. Це узгоджується із загальними тенденціями цифрової трансформації інформаційного простору, де домінує кліпове мислення та мультимодальність сприйняття контенту [32].

YouTube у форматі BookTube використовується для створення більш розгорнутих відеоматеріалів: рецензій, тематичних добірок («TBR – to be read»), читацьких челенджів та дискусійних відео. Такий формат сприяє формуванню більш глибокого аналітичного ставлення до тексту, оскільки відеоблогери часто здійснюють аргументовану оцінку творів, порівняння авторів, жанрів і читацьких стратегій. Це, у свою чергу, підсилює роль соціальних медіа як простору неформальної, але впливової літературної критики та популяризації читання [30].

Натомість Instagram у форматі Bookstagram орієнтується на візуалізацію книжкового контенту: оформлення книжкових полиць, естетичні фотографії видань, цитати з творів та короткі рекомендаційні дописи. У межах цифрової книжкової культури та соціокомунікаційних практик підкреслюється, що візуальні форми представлення інформації суттєво впливають на формування читацьких уподобань і підвищують рівень залучення користувачів до літератури [30; 32].

Такий формат підсилює емоційне сприйняття книги та сприяє формуванню так званого «книжкового стилю життя», коли читання стає елементом самопрезентації користувача в соціальних мережах. Це узгоджується із сучасними тенденціями трансформації книжкової культури в умовах цифровізації, де книга виступає не лише джерелом знань, а й об'єктом культурної комунікації та соціального статусу [36].

Особливо значущим є вплив Bookstagram на підліткову та студентську аудиторію, для якої візуальна привабливість контенту, швидке сприйняття інформації та соціальне схвалення відіграють ключову роль у виборі літератури. Таким чином, Bookstagram стає важливим інструментом формування читацької мотивації та популяризації читання в цифровому середовищі [30].

Окремо слід відзначити стрімке зростання короткоформатного відеоконтенту у TikTok, де формується так звана книжкова підспільнота BookTok. У сучасних дослідженнях цифрових медіапрактик підкреслюється, що саме алгоритмічні платформи коротких відео сьогодні є одним із найвпливовіших каналів формування інформаційних і культурних уподобань користувачів, особливо молоді [30; 32]. Це пов'язано з поєднанням емоційної подачі, високої швидкості поширення контенту та персоналізованих рекомендацій.

Саме цей сегмент сьогодні є одним із найпотужніших драйверів книжкових продажів у світі: вірусні відео з рекомендаціями книг часто спричиняють різке зростання попиту на окремі видання, що в науковій та практичній площині описується як «ефект BookTok». Подібні явища демонструють, що соціальні медіа стають не лише каналом комунікації, а й безпосереднім інструментом впливу на книжковий ринок і читацьку поведінку [36].

Це підтверджує прямий зв'язок між цифровими соціальними платформами та реальними читацькими практиками, де вибір літератури дедалі частіше визначається не традиційною критикою чи бібліотечними

рекомендаціями, а алгоритмами соціальних мереж, інфлюенсерами та користувацьким контентом [30; 32].

Важливою характеристикою цифрових платформ є механізм соціального впливу через рекомендації та явище «соціального доведення» (social proof). У межах сучасних досліджень цифрової книжкової культури підкреслюється, що користувачі дедалі частіше орієнтуються на книги, які активно обговорюються в мережі, мають високі рейтинги або отримують позитивні відгуки від інфлюенсерів і лідерів думок [30; 36]. Це свідчить про трансформацію традиційних механізмів вибору літератури, коли індивідуальне рішення все більше залежить від колективного цифрового досвіду.

У таких умовах формується нова модель читацької поведінки, де вибір книги значною мірою визначається не лише особистими інтересами, а й інформаційним середовищем соціальних мереж, алгоритмічними рекомендаціями та популярністю контенту. Як зазначається в дослідженнях трансформації інформаційного простору, цифрові платформи змінюють ієрархію доступу до знань та впливають на структури сприйняття текстової інформації [32].

Крім того, соціальні мережі сприяють появі онлайн-читальних спільнот, які фактично виконують функції неформальних книжкових клубів. До таких практик належать обговорення прочитаного, спільні читальні марафони, тематичні челенджі (reading challenges), інтерактивні опитування та рекомендаційні добірки. Подібні форми взаємодії підсилюють мотивацію до регулярного читання, формують сталі читацькі звички та сприяють розвитку горизонтальних комунікацій у сфері книжкової культури [30].

Таким чином, соціальні мережі, BookTube, Bookstagram і TikTok формують багаторівневу систему популяризації читання, яка поєднує емоційний вплив, соціальну взаємодію та алгоритмічну персоналізацію контенту. Це робить їх важливим чинником трансформації сучасної читацької аудиторії в умовах цифрового суспільства.

Отже, соціальні мережі та книжкові онлайн-спільноти суттєво трансформують механізми популяризації читання, роблячи його більш соціально опосередкованим, емоційно насиченим і залежним від цифрових комунікаційних практик. Водночас такі платформи переважно функціонують у площині рекомендаційного та дискусійного контенту, тоді як наступний етап цифрової трансформації читання пов'язаний із безпосереднім технологічним розширенням читацького досвіду. Це зумовлює необхідність розгляду інтерактивних цифрових інструментів, які не лише популяризують читання, а й змінюють саму форму взаємодії користувача з текстом. У цьому контексті особливого значення набувають мобільні застосунки, аудіокниги та гейміфіковані технології.

2.3. Інтерактивні технології популяризації читання: мобільні застосунки, аудіокниги, гейміфікація

Сучасний етап розвитку цифрового суспільства характеризується глибокою інтеграцією інформаційно-комунікаційних технологій у сферу читання, що призводить не лише до розширення доступу до текстового контенту, але й до якісної трансформації самої природи читацьких практик. Якщо у традиційній моделі читання домінував друкований текст як лінійний, статичний і фізично обмежений носій інформації, то в умовах цифровізації він перетворюється на динамічний, інтерактивний і багатоканальний продукт, доступний у різних форматах і середовищах.

У цьому контексті особливого значення набувають мобільні застосунки для читання, які забезпечують постійний і оперативний доступ до електронних книг, бібліотечних каталогів та онлайн-платформ. Вони дозволяють користувачам взаємодіяти з текстом у режимі реального часу, здійснювати пошук, збереження фрагментів, створення нотаток і синхронізацію даних між різними пристроями. Таким чином, читання стає мобільним процесом,

інтегрованим у повсякденне життя користувача, що суттєво підвищує його регулярність і доступність.

Окремим напрямом цифрової трансформації є розвиток сервісів аудіокниг, які змінюють традиційне візуальне сприйняття тексту на слухове. Це розширює поняття читання, перетворюючи його на мультимодальний процес сприйняття інформації. Аудіоформат дозволяє поєднувати споживання літератури з іншими видами діяльності, що особливо актуально в умовах високої динаміки сучасного життя та інформаційного навантаження. Крім того, він сприяє інклюзивності доступу до літератури, відкриваючи її для різних категорій користувачів.

Важливим інноваційним компонентом є також гейміфіковані платформи читання, які використовують елементи ігрової механіки для підвищення мотивації користувачів. Йдеться про системи балів, рівнів, досягнень, читацьких челенджів та соціального рейтингу, що стимулюють регулярне читання та формують стійкі читацькі звички. Завдяки цьому читання набуває рис інтерактивної діяльності, у якій поєднуються пізнавальний, розважальний і соціальний компоненти.

Спільною характеристикою зазначених технологій є їхня орієнтація на персоналізацію користувацького досвіду, мобільність доступу до контенту та мультимодальність інформаційного сприйняття, що включає взаємодію текстових, аудіо- та візуальних елементів. У сукупності це формує нову цифрову екосистему читання, у якій традиційні межі між автором, текстом і читачем поступово розмиваються, а сам процес читання набуває більш гнучкого, інтерактивного та соціально орієнтованого характеру.

Мобільні застосунки для читання сьогодні є одним із найбільш масових і динамічно розвиваних інструментів цифрового доступу до літератури та інформаційних ресурсів. До цієї категорії належать електронні бібліотеки, книжкові сервіси підписки, а також спеціалізовані e-reader застосунки, які дозволяють користувачам працювати з текстами без прив'язки до фізичних носіїв. Їх ключова особливість полягає у забезпеченні цілодобового доступу до

великих масивів цифрового контенту – від художньої літератури до наукових і навчальних видань – через смартфони та планшети, що фактично перетворює читання на постійно доступну повсякденну практику.

Функціонально такі застосунки виходять далеко за межі простого відтворення тексту. Вони інтегрують інструменти пошуку по контенту, створення персональних бібліотек, закладок, анотацій, синхронізації між пристроями, а також алгоритмічні рекомендаційні системи, які формують індивідуальні читацькі добірки. Таким чином, користувач отримує не лише доступ до текстів, але й інтелектуально організоване середовище для роботи з інформацією, що підвищує ефективність читання та сприяє його систематизації.

Як зазначається у наукових дослідженнях, розвиток мобільних сервісів є одним із ключових чинників забезпечення доступу до інформації в умовах цифрової трансформації суспільства, оскільки вони поєднують у собі функції пошуку, читання, збереження та обміну даними [4]. У цьому контексті мобільні застосунки виступають не лише технологічним інструментом, а й важливим елементом сучасної інформаційної інфраструктури, що сприяє демократизації доступу до знань та розширенню читацької аудиторії незалежно від географічних, соціальних чи інституційних обмежень.

Практика використання мобільних застосунків для читання – зокрема систем електронних бібліотек, мобільних рідерів та платформ із підписною моделлю доступу до книг – демонструє суттєву зміну характеру читацької поведінки в цифровому середовищі. Читання дедалі частіше втрачає статус окремо виділеної діяльності з фіксованим часом і місцем та перетворюється на так звану “фонову” або ситуативну практику. Користувачі звертаються до текстів у проміжках між основними справами: під час поїздок у транспорті, очікування, перерв або короткого відпочинку, що значно збільшує кількість коротких контактів із текстовою інформацією протягом дня.

Такий режим читання сприяє формуванню нової моделі взаємодії з літературою, де ключову роль відіграє не тривалість безперервного читання, а його регулярність та інтегрованість у повсякденні цифрові практики. У

результаті зростає загальна частота звернення до текстів, що потенційно стимулює розвиток читацьких звичок, особливо серед молоді та користувачів із високим рівнем цифрової активності.

Важливим технологічним чинником цього процесу є функціональне розширення мобільних рідерів. Сучасні застосунки забезпечують користувачам інструменти для активної роботи з текстом: створення закладок, виділення фрагментів, ведення нотаток, коментування, а також автоматичну синхронізацію даних між різними пристроями. Це дозволяє формувати індивідуалізоване читацьке середовище, у якому кожен користувач вибудовує власну траєкторію взаємодії з текстами відповідно до особистих потреб, інтересів і темпу сприйняття інформації.

Таким чином, мобільні технології не лише полегшують доступ до літератури, але й трансформують саму організацію читання, роблячи його більш гнучким, персоналізованим і інтегрованим у щоденне цифрове життя користувача.

Окремим важливим напрямом розвитку цифрових читацьких практик є поширення аудіокниг, які трансформують традиційне візуальне читання у формат слухового сприйняття тексту. Така форма взаємодії з літературою розширює саме поняття читання, оскільки переносить акцент із декодування письмового тексту на аудіальне сприйняття змісту, зберігаючи при цьому його змістову та наративну структуру. У результаті читання набуває ознак мультимодальної практики, що поєднує різні канали сприйняття інформації.

За даними сучасних досліджень медіаспоживання, ринок аудіокниг демонструє стабільне зростання, особливо серед молодіжної аудиторії та зайнятих користувачів, які прагнуть ефективно використовувати час і поєднувати прослуховування літератури з повсякденними справами – поїздками, заняттями спортом або побутовою діяльністю [44; 45]. Це свідчить про формування нової моделі “мобільного споживання контенту”, у якій література інтегрується в різні життєві сценарії без необхідності виділення окремого часу для традиційного читання.

Важливою соціальною функцією аудіокниг є забезпечення інклюзивності доступу до літератури. Вони відкривають можливість повноцінного ознайомлення з текстами для осіб із порушеннями зору, а також для користувачів, які з різних причин мають обмежений доступ до друкованих або електронних текстових форматів. Таким чином, аудіокниги виступають інструментом розширення інформаційної доступності та соціальної рівності в контексті цифрового суспільства.

Крім того, аудіоформат сприяє формуванню особливого емоційного сприйняття літературного твору, оскільки інтонаційні, темброві та ритмічні характеристики озвучення додають нові смислові акценти до тексту. Це дозволяє по-іншому інтерпретувати художній зміст і підсилює залученість слухача до наративу, що додатково розширює комунікативний потенціал літератури в цифрову епоху.

Крім того, аудіоформат суттєво впливає на характер сприйняття літературного тексту, посилюючи його емоційно-образний вимір. Завдяки використанню інтонації, тембру голосу, пауз, темпу мовлення та інших просодичних засобів озвучення, зміст твору набуває додаткових смислових і експресивних акцентів. Це дозволяє передати не лише інформаційний зміст тексту, але й авторський настрій, підтекст та емоційну атмосферу, що особливо важливо для художньої літератури.

У результаті аудіокнига стає не просто альтернативною формою доступу до тексту, а самостійним інтерпретаційним каналом, який може впливати на сприйняття твору слухачем. Такий підхід розширює традиційне розуміння читання як виключно візуального та когнітивного процесу, оскільки в ньому активізуються також слухові та емоційні механізми сприйняття інформації.

Отже, читання в умовах цифрової трансформації поступово набуває ознак мультимодальної практики, що поєднує різні сенсорні канали – візуальний, слуховий та когнітивний. Це свідчить про еволюцію самого поняття читання, яке виходить за межі традиційного друкованого тексту та стає складною інтерактивною формою взаємодії людини з інформаційним середовищем.

Важливим інноваційним напрямом розвитку цифрових читацьких практик є гейміфікація читання, яка передбачає використання елементів ігрової механіки в неігровому середовищі з метою підвищення мотивації, залученості та регулярності читацької діяльності. У цифрових платформах це реалізується через системи рівнів, балів, досягнень, рейтингів, а також через організацію читацьких марафонів, челенджів і спільних онлайн-завдань. Подібні механізми формують у користувача відчуття прогресу та досягнення, що позитивно впливає на внутрішню мотивацію до читання.

Сучасні дослідження підтверджують, що гейміфікація суттєво підвищує рівень залученості та мотивації до читання, а також сприяє розвитку саморегуляції навчальної діяльності та формуванню стійких читацьких звичок [4; 6]. Зокрема, експериментальні дослідження демонструють, що використання ігрових елементів (бали, рівні, бейджі, лідерборди) у цифрових освітніх середовищах позитивно впливає на читацьку активність і регулярність виконання завдань [5; 8].

Наприклад, у дослідженнях із застосуванням гейміфікованих систем читання зафіксовано підвищення мотивації студентів та покращення показників розуміння прочитаного тексту завдяки використанню елементів змагання, самоконтролю та візуалізації прогресу [3; 10]. При цьому наголошується, що найбільш поширеними інструментами гейміфікації є бали, досягнення та рейтинги, які прямо впливають на рівень залученості користувачів [23].

Водночас дослідники підкреслюють, що ефективність гейміфікації залежить від правильного балансу між ігровими механіками та змістовним компонентом читання, оскільки надмірна орієнтація на “гру” може відволікати від самого процесу роботи з текстом [24]. Таким чином, гейміфікація повинна розглядатися як інструмент підтримки читацької активності, а не як заміна змістовного сприйняття літератури.

Отже, гейміфікація читання виступає важливим елементом цифрової трансформації освітньо-культурного середовища, оскільки поєднує когнітивні, мотиваційні та соціальні аспекти взаємодії з текстом. Вона сприяє формуванню

нової моделі читання, у якій пізнавальна діяльність інтегрується з елементами цифрової гри та соціальної взаємодії.

Дослідження цифрових комунікаційних практик показують, що гейміфікація підвищує внутрішню мотивацію користувачів і формує сталі читацькі звички, особливо серед підліткової та студентської аудиторії [51]. Це пов'язано з тим, що ігрові елементи активізують механізми змагання, досягнення та соціального визнання, які є важливими у процесі формування поведінкових моделей у цифровому середовищі.

Слід також відзначити, що гейміфіковані застосунки для читання часто поєднуються з соціальними функціями – можливістю ділитися прогресом, рекомендаціями та рецензіями. Таким чином, формується гібридна модель, у якій читання стає одночасно індивідуальною та соціальною практикою.

Узагальнюючи, інтерактивні технології – мобільні застосунки, аудіокниги та гейміфіковані сервіси – формують нову цифрову екосистему читання. Вона характеризується високим рівнем доступності, персоналізації та залучення користувача, що суттєво розширює аудиторію читачів і трансформує традиційні уявлення про процес читання.

Висновки до розділу 2

У другому розділі досліджено сучасні цифрові технології та інструменти популяризації читання, які формують нову інформаційно-комунікаційну екосистему взаємодії користувача з текстом. Узагальнення результатів дозволяє зробити низку висновків.

По-перше, електронні бібліотеки та онлайн-платформи є базовою складовою цифрової інфраструктури читання, що забезпечує відкритий, оперативний і багатофункціональний доступ до текстових ресурсів. Вони трансформують традиційну модель бібліотечного обслуговування, розширюючи її до мережевого середовища та забезпечуючи безперервність доступу до інформації незалежно від часу і простору.

По-друге, важливу роль у розвитку цифрового читання відіграють інституційні репозитарії та платформи відкритого доступу, які акумулюють результати наукової та освітньої діяльності. Їх використання підвищує видимість наукових публікацій і сприяє інтеграції національного наукового контенту у глобальний інформаційний простір.

По-третє, соціальні мережі (BookTube, Bookstagram, BookTok) виступають потужним інструментом формування читацьких практик, особливо серед молоді. Вони створюють горизонтальне комунікаційне середовище, де ключову роль відіграють користувацький контент, емоційні рекомендації та соціальне схвалення, що безпосередньо впливає на вибір літератури.

По-четверте, інтерактивні технології – мобільні застосунки, аудіокниги та гейміфіковані платформи – суттєво змінюють характер читання, роблячи його більш мобільним, персоналізованим і мультимодальним. Читання інтегрується у повсякденні практики користувачів, стає більш фрагментованим, але водночас регулярним і доступним.

По-п'яте, гейміфікація читання та розвиток аудіоформатів сприяють підвищенню мотивації до читання, формуванню стійких читацьких звичок та розширенню аудиторії за рахунок інклюзивних і мобільних рішень. Це підтверджує тенденцію до трансформації читання з індивідуальної когнітивної практики у соціально-орієнтований і інтерактивний процес.

Отже, цифрові технології в сукупності формують нову модель читання, яка поєднує доступність, інтерактивність, мультимедійність та соціальну залученість. Це свідчить про глибоку трансформацію читацьких практик у сучасному інформаційному суспільстві та створює передумови для подальшого розвитку стратегій популяризації читання у цифровому середовищі.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Інноваційні підходи та перспективи розвитку цифрових читацьких сервісів

У сучасних умовах цифрової трансформації суспільства питання популяризації читання набуває особливої актуальності, оскільки традиційні механізми залучення до книги поступово доповнюються та трансформуються під впливом цифрових технологій. Розвиток електронних ресурсів, соціальних медіа, мобільних застосунків та інтерактивних платформ створює нові можливості для формування читацької культури, однак водночас ставить перед науковцями та практиками низку викликів, пов'язаних із ефективністю та сталістю читацьких практик.

У цьому контексті особливо важливим є дослідження шляхів удосконалення цифрових інструментів популяризації читання та визначення інноваційних підходів до розвитку сучасних читацьких сервісів. Розділ присвячено аналізу перспективних напрямів трансформації цифрового читацького середовища, зокрема впровадженню персоналізованих сервісів, інтерактивних технологій, гейміфікації та мультимедійних форматів взаємодії з текстом.

Окрему увагу приділено розгляду інноваційних моделей розвитку цифрових читацьких платформ, які орієнтовані на підвищення мотивації користувачів до читання, розширення читацької аудиторії та формування сталих культурних практик у цифровому середовищі.

Сучасний розвиток цифрових читацьких сервісів характеризується переходом від простого забезпечення доступу до електронних ресурсів до формування інтегрованих, персоналізованих та інтерактивних інформаційних екосистем. У цьому контексті цифрові платформи, електронні бібліотеки та

мобільні застосунки виступають не лише інструментами зберігання й поширення текстів, а й засобами активного залучення користувачів до читання та формування нових культурних практик.

Одним із ключових інноваційних напрямів розвитку цифрових читацьких сервісів є впровадження систем персоналізованих рекомендацій, які функціонують на основі аналізу великих масивів даних про користувацьку поведінку. Йдеться про збір і обробку інформації щодо прочитаних книг, часу взаємодії з текстом, жанрових уподобань, частоти звернення до певних категорій контенту, а також реакцій користувача (оцінки, відгуки, збереження, додавання до списків). На основі цих даних алгоритми штучного інтелекту формують індивідуалізовані рекомендаційні добірки, що максимально відповідають інтересам конкретного читача.

Такі технології реалізуються в сучасних цифрових платформах як елемент так званих *recommendation systems*, які поєднують методи колаборативної фільтрації, контент-аналізу та машинного навчання. У результаті користувач отримує не просто доступ до бібліотечного або комерційного каталогу, а структурований інформаційний потік, адаптований до його читацького профілю. Це дозволяє значно зменшити інформаційне перевантаження та підвищити релевантність запропонованого контенту.

У контексті цифрової трансформації читання персоналізація виконує не лише сервісну, але й мотиваційну функцію: вона сприяє формуванню індивідуальних читацьких траєкторій, підтримує інтерес до читання та стимулює його регулярність. Завдяки цьому читання перестає бути випадковою активністю і перетворюється на керований та прогнозований процес, інтегрований у цифрову повсякденність користувача.

У наукових дослідженнях підкреслюється, що сучасні цифрові сервіси дедалі більше орієнтуються на користувацький досвід (*user experience*) та адаптацію контенту до індивідуальних потреб, що є однією з визначальних тенденцій розвитку інформаційного середовища [4; 17]. У цьому контексті персоналізація розглядається як ключовий фактор підвищення ефективності

цифрових читацьких платформ, а також як інструмент формування стійкої читацької культури в умовах інформаційного перевантаження та конкуренції цифрових форматів дозволяє.

Важливим напрямом розвитку цифрових читацьких сервісів є формування інтерактивних платформ нового покоління, які поєднують у межах одного середовища текстовий, аудіо- та візуальний контент. Такі платформи виходять за межі традиційного лінійного читання і забезпечують користувачеві можливість взаємодії з текстом у різних форматах одночасно: перегляд ілюстративних матеріалів, прослуховування аудіосупроводу, перегляд відеокоментарів або інтерактивних пояснень.

Подібна інтеграція мультимедійних елементів формує принципово нову модель сприйняття інформації – мультимодальну, де зміст тексту розкривається через різні канали комунікації. Це сприяє глибшому засвоєнню матеріалу, підвищує залученість користувача та робить процес читання більш динамічним і варіативним. Зокрема, інтерактивні елементи (гіперпосилання, вбудовані медіафрагменти, коментарі спільноти) перетворюють читача з пасивного споживача інформації на активного учасника інформаційної взаємодії.

У результаті відбувається трансформація традиційної моделі читання, яка раніше базувалася на послідовному лінійному сприйнятті тексту, у багатоканальний процес взаємодії з контентом. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку цифрового середовища, де інформація сприймається фрагментарно, але водночас у взаємопов'язаних смислових блоках.

У науковій літературі ці зміни розглядаються як складова ширших трансформацій інформаційного простору та еволюції читацьких практик у цифрову епоху, що характеризується переходом до гіпертекстовості, мережевої логіки та мультимодального сприйняття контенту [32].

Окремим інноваційним напрямом розвитку цифрових читацьких сервісів є гейміфікація, яка передбачає інтеграцію ігрових механік у неігрове середовище читання з метою підвищення мотивації користувачів. До таких

механік належать системи нарахування балів за прочитані сторінки або книги, рівні складності або прогресу, віртуальні досягнення (badges), рейтинги користувачів, а також участь у тематичних читальних челенджах і марафонах.

У сучасних мобільних застосунках для читання та онлайн-платформах гейміфікація використовується як інструмент формування регулярних читацьких практик. Наприклад, користувачі можуть встановлювати щоденні або щотижневі цілі читання, отримувати візуалізацію власного прогресу, а також брати участь у колективних активностях, що поєднують елемент змагання та соціальної взаємодії. Це сприяє підвищенню залученості аудиторії та перетворює читання на структуровану та керовану активність у повсякденному житті.

З наукової точки зору, гейміфікація розглядається як ефективний мотиваційний інструмент, який впливає на поведінкові моделі користувачів, особливо молодіжної аудиторії, для якої характерна висока чутливість до інтерактивних та візуально привабливих форматів цифрового контенту. У поєднанні з мобільними технологіями та соціальними функціями цифрових платформ гейміфікація формує новий тип читацької поведінки, орієнтований на регулярність, залученість і соціальне схвалення.

Не менш важливим напрямом розвитку цифрових читацьких сервісів є посилення їх соціальної орієнтованості та інтеграції із соціальними мережами, що формує принципово нову модель залучення до читання. У таких умовах читання перестає бути виключно індивідуальною практикою і набуває ознак соціально опосередкованої діяльності, де значну роль відіграють взаємодія користувачів, обмін думками та цифрові рекомендації.

Книжкові онлайн-спільноти у форматах BookTube (YouTube-контент про книги), Bookstagram (Instagram-акаунти, присвячені читанню) та BookTok (читацький сегмент TikTok) стали потужними каналами популяризації літератури серед молодіжної аудиторії. Їх функціонування базується на поєднанні емоційного впливу, візуальної привабливості та швидкого поширення контенту, що суттєво відрізняється від традиційних інституційних

форм бібліотечної комунікації. У таких середовищах ключову роль відіграють огляди книг, особисті рекомендації, читацькі марафони та інтерактивні обговорення.

Особливістю цих платформ є активне використання механізмів соціального впливу, зокрема ефекту соціального доведення (social proof), коли користувачі орієнтуються на популярність книги, кількість переглядів, лайків або позитивних відгуків інфлюенсерів. Це формує нову логіку вибору літератури, за якої рішення про читання значною мірою визначається цифровим середовищем та колективними практиками онлайн-спільнот [49; 50].

У результаті відбувається трансформація читацької поведінки: література стає елементом цифрової комунікації та соціальної ідентичності користувача, а сам процес читання дедалі більше інтегрується у простір соціальних медіа та користувацького контенту.

Перспективним напрямом розвитку цифрових читацьких сервісів є подальша інтеграція мобільних технологій і хмарних рішень, які формують єдине, безперервне інформаційне середовище для користувача. Такий підхід передбачає синхронізацію читацького контенту між різними пристроями (смартфонами, планшетами, ноутбуками, електронними рідерами), що дозволяє продовжувати читання з будь-якої точки доступу без втрати прогресу.

Хмарні технології забезпечують централізоване зберігання цифрових ресурсів, що значно підвищує надійність доступу до контенту та спрощує управління особистими бібліотеками користувачів. У поєднанні з мобільними застосунками це створює гнучке цифрове середовище, у якому читання стає максимально адаптованим до ритму повсякденного життя користувача.

Окремо слід відзначити, що мобільні сервіси інтегрують не лише функції доступу до текстів, але й інструменти взаємодії з ними: нотатки, закладки, виділення фрагментів, автоматичне збереження прогресу, а також рекомендаційні системи. Це сприяє формуванню персоналізованого читацького простору, який супроводжує користувача у різних життєвих ситуаціях – у транспорті, під час навчання або відпочинку.

Як зазначається у наукових дослідженнях, розвиток мобільних сервісів є одним із ключових чинників розширення доступу до інформації та підвищення ефективності її використання в освітньому та повсякденному середовищі, що безпосередньо впливає на трансформацію сучасних читацьких практик [4].

Таким чином, інноваційні підходи до розвитку цифрових читацьких сервісів базуються на персоналізації, інтерактивності, мультимодальності та соціалізації читання. У перспективі це сприятиме подальшому розширенню читацької аудиторії, підвищенню рівня читацької активності та формуванню нової цифрової культури читання.

Перехід від інноваційних підходів до практичної реалізації цифрових сервісів популяризації читання зумовлює необхідність визначення конкретних механізмів їх удосконалення та підвищення ефективності. Якщо в попередньому підрозділі було розглянуто перспективні технологічні напрями розвитку цифрових читацьких сервісів, то подальший аналіз зосереджується на прикладних аспектах їх впровадження у діяльність бібліотек, освітніх установ і цифрових платформ.

У цьому контексті особливого значення набуває розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання, які враховують сучасні тенденції інформаційного середовища, поведінкові особливості користувачів та можливості інтеграції інноваційних технологій у бібліотечну та освітню практику.

3.2 Практичні рекомендації щодо вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання

У сучасних умовах цифрової трансформації ефективна популяризація читання потребує не лише впровадження окремих інноваційних технологій, але й формування цілісного стратегічного підходу до їх використання в діяльності бібліотек, освітніх установ та цифрових платформ. Йдеться про перехід від розрізнених, епізодичних ініціатив (окремі онлайн-заходи, акції чи цифрові

проекти) до системної цифрової політики, яка інтегрує різні інструменти популяризації читання в єдину довгострокову модель.

Така політика повинна враховувати зміну інформаційної поведінки сучасних користувачів, для яких характерними є фрагментарність сприйняття інформації, переважання мобільних пристроїв, орієнтація на візуальний контент та активне використання соціальних медіа як джерела рекомендацій. У зв'язку з цим цифрові стратегії популяризації читання мають бути адаптивними, гнучкими та багатоканальними, поєднуючи традиційні бібліотечні ресурси з інтерактивними платформами, соціальними мережами та мобільними застосунками.

Важливим елементом є також інтеграція аналітичних інструментів для вивчення читацької поведінки, що дозволяє бібліотекам і платформам краще розуміти потреби аудиторії та оперативно коригувати контентну політику. Це забезпечує не лише підвищення ефективності популяризаційних заходів, але й формування більш персоналізованого та цільового підходу до роботи з читачем.

Таким чином, системна цифрова стратегія популяризації читання передбачає поєднання технологічних, організаційних і комунікаційних рішень, спрямованих на створення стійкого та інтегрованого середовища читання в умовах цифрового суспільства.

Першою практичною рекомендацією є посилення інтеграції бібліотек із цифровими платформами та соціальними мережами як ключовими каналами комунікації з сучасною читацькою аудиторією. У цифровому середовищі бібліотеки поступово трансформуються з традиційних інформаційних установ у активних учасників онлайн-комунікації, тому їх присутність у соціальних мережах має бути системною, а не епізодичною.

Бібліотечним установам доцільно розвивати власні офіційні сторінки та канали у форматах BookTube, Bookstagram і BookTok, адаптуючи контент до специфіки кожної платформи. Зокрема, YouTube може використовуватися для розгорнутих відеооглядів книг, тематичних добірок, інтерв'ю з авторами та дискусійних форматів; Instagram – для візуального контенту (цитати, добірки,

рекомендації, естетичні книжкові огляди); TikTok – для коротких динамічних відео, що демонструють емоційні рекомендації та трендові книжкові добірки.

Окрім просування літератури, важливим напрямом є створення інтерактивного контенту: проведення онлайн-зустрічей із авторами, віртуальних книжкових клубів, читацьких марафонів, тематичних челенджів та прямих ефірів з обговоренням прочитаних творів. Такий формат сприяє формуванню емоційного зв'язку між користувачем і бібліотекою, а також стимулює регулярну участь у читацьких активностях.

Застосування цих інструментів дозволяє суттєво розширити охоплення аудиторії, особливо серед молоді, для якої соціальні мережі є основним джерелом інформації та рекомендацій. Відповідно, інтеграція бібліотек у цифрові медіаекосистеми сприяє підвищенню рівня залученості до читання та формуванню сучасної культури цифрового книголюбства [49; 50].

Другою важливою рекомендацією є впровадження персоналізованих цифрових сервісів у бібліотечну практику як одного з ключових інструментів підвищення ефективності популяризації читання. У сучасному цифровому середовищі, де користувач щоденно взаємодіє з великими обсягами інформації, особливого значення набуває можливість її релевантного відбору та індивідуалізації контенту.

Використання рекомендаційних систем на основі алгоритмів штучного інтелекту та аналізу користувацької поведінки (історії читання, тематичних уподобань, оцінок і взаємодій із контентом) дає змогу формувати персоналізовані читацькі добірки. Такі системи функціонують за принципами колаборативної та контент-орієнтованої фільтрації, що дозволяє максимально точно враховувати інтереси конкретного користувача та пропонувати йому релевантні літературні ресурси.

У бібліотечній практиці це може реалізовуватися через «розумні каталоги», персональні кабінети читача, автоматизовані рекомендаційні стрічки нових надходжень, а також інтеграцію з мобільними застосунками та електронними бібліотеками. Подібні сервіси не лише спрощують процес

пошуку інформації, але й формують індивідуальні читацькі траєкторії, спрямовуючи користувача до систематичного та цілеспрямованого читання.

Крім того, персоналізація сприяє підвищенню мотивації до читання, оскільки користувач отримує контент, що відповідає його інтересам і рівню підготовки, що зменшує інформаційне перевантаження та підвищує задоволеність від взаємодії з платформою. У довгостроковій перспективі це створює умови для формування сталих читацьких звичок і розвитку індивідуальної культури читання в цифровому середовищі.

Третьою рекомендацією є розвиток інтерактивних форматів популяризації читання, які спрямовані на підвищення мотивації користувачів через залучення елементів взаємодії, змагання та соціальної участі. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження гейміфікованих платформ, онлайн-челенджів, читацьких марафонів і віртуальних книжкових клубів як сучасних інструментів формування стійких читацьких практик.

Гейміфіковані сервіси дозволяють перетворити процес читання на структуровану активність із чітко визначеними цілями, рівнями прогресу та системою винагород (бали, бейджі, рейтинги). Це створює додаткову мотивацію для регулярного читання та сприяє формуванню відчуття досягнення результату. Онлайн-челенджі та марафони читання, у свою чергу, стимулюють користувачів до систематичної роботи з літературою у визначений період, що позитивно впливає на розвиток читацької дисципліни.

Важливою складовою таких форматів є соціальна взаємодія: користувачі можуть ділитися враженнями від прочитаного, брати участь у групових обговореннях, голосуваннях або тематичних дискусіях. Це поєднує індивідуальне читання з колективним досвідом, формуючи елемент спільноти та взаємної підтримки.

Таким чином, інтерактивні та гейміфіковані інструменти не лише підвищують рівень залученості до читання, але й сприяють формуванню позитивної читацької мотивації, розвитку самодисципліни та закріпленню читання як регулярної культурної практики у цифровому середовищі.

Четвертою рекомендацією є активне та системне використання мобільних застосунків і хмарних технологій як базового інструменту забезпечення безперервного доступу до літературних ресурсів у цифровому середовищі. У сучасних умовах саме мобільні пристрої є основним каналом взаємодії користувачів з інформацією, що зумовлює необхідність адаптації бібліотечних і освітніх сервісів до мобільної екосистеми.

Мобільні застосунки для читання та електронні бібліотечні сервіси дозволяють користувачам мати постійний доступ до текстових ресурсів у будь-який час і в будь-якому місці. Завдяки функціям синхронізації між пристроями, користувач може розпочати читання на одному пристрої та продовжити на іншому без втрати прогресу. Додатково інтегровані інструменти – закладки, нотатки, підсвічування тексту, пошук по тексту – сприяють більш ефективній роботі з інформацією та її засвоєнню.

Хмарні технології забезпечують централізоване зберігання цифрових колекцій і персональних бібліотек користувачів, що значно підвищує надійність, масштабованість і доступність читацьких сервісів. Вони також дозволяють бібліотекам оперативно оновлювати фонди, інтегрувати нові видання та забезпечувати віддалений доступ до ресурсів без прив'язки до фізичної інфраструктури.

Інтеграція мобільних і хмарних рішень сприяє включенню читання у повсякденні практики користувачів, роблячи його природною частиною їхнього цифрового життя – під час навчання, роботи або дозвілля. Як зазначається у наукових дослідженнях, розвиток мобільних сервісів суттєво розширює можливості доступу до інформації та підвищує ефективність її використання в різних сферах життєдіяльності [4].

Окрему увагу слід приділити розвитку цифрової грамотності користувачів як базової передумови ефективного функціонування сучасних читацьких сервісів. У контексті стрімкого зростання обсягів цифрової інформації та розширення доступу до онлайн-ресурсів особливої актуальності набуває формування у користувачів навичок критичного мислення,

інформаційної культури та відповідального користування цифровими платформами.

Цифрова грамотність передбачає не лише технічну здатність працювати з електронними бібліотеками, мобільними застосунками чи онлайн-платформами, але й уміння критично оцінювати джерела інформації, розрізняти достовірні та недостовірні матеріали, аналізувати контент і здійснювати його обґрунтований відбір. Це особливо важливо в умовах надлишку інформації та поширення неякісного або маніпулятивного контенту в цифровому середовищі.

Важливим компонентом цифрової грамотності є також формування навичок безпечного користування цифровими сервісами, зокрема захисту персональних даних, дотримання правил кібербезпеки та етичної поведінки в онлайн-середовищі. Бібліотеки та освітні установи можуть відігравати ключову роль у цьому процесі шляхом організації тренінгів, вебінарів, навчальних курсів і консультаційних програм для різних вікових груп користувачів.

Розвиток цифрової грамотності безпосередньо впливає на ефективність використання читацьких сервісів, оскільки дозволяє користувачам більш усвідомлено взаємодіяти з інформаційними ресурсами, підвищує якість їхнього читацького досвіду та сприяє формуванню стійкої культури читання в умовах цифрового суспільства.

Таким чином, реалізація запропонованих практичних рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності цифрових стратегій популяризації читання, розширенню читацької аудиторії та формуванню сталої культури читання в умовах цифрового суспільства.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі досліджено практичні шляхи популяризації читання засобами цифрових технологій та визначено ключові напрями вдосконалення сучасних читацьких сервісів. Узагальнення теоретичних положень і практичних рекомендацій дозволяє констатувати, що ефективна популяризація читання в

умовах цифрового суспільства можлива лише за умови комплексного використання технологічних, комунікаційних і організаційних інструментів.

Встановлено, що інтеграція бібліотек із цифровими платформами та соціальними мережами є важливим чинником розширення читацької аудиторії та підвищення рівня залученості користувачів. Використання форматів BookTube, Bookstagram і BookTok сприяє формуванню нових моделей книжкової комунікації та популяризації читання серед молоді.

Доведено, що впровадження персоналізованих цифрових сервісів на основі алгоритмів штучного інтелекту підвищує ефективність взаємодії користувачів із літературними ресурсами, сприяє формуванню індивідуальних читацьких траєкторій та розвитку сталих читацьких звичок.

Обґрунтовано значущість інтерактивних форматів популяризації читання, зокрема гейміфікації, онлайн-челенджів і читацьких марафонів, які забезпечують поєднання індивідуального та соціального вимірів читання, підвищуючи мотивацію користувачів.

Визначено, що активне використання мобільних застосунків і хмарних технологій створює умови для безперервного та гнучкого доступу до літературних ресурсів, інтегруючи читання у повсякденні практики користувачів.

Окремо підкреслено, що розвиток цифрової грамотності є необхідною умовою ефективного функціонування сучасних читацьких сервісів і передумовою формування критичного та усвідомленого ставлення до інформації.

Таким чином, реалізація запропонованих підходів сприяє підвищенню ефективності цифрових стратегій популяризації читання та формуванню стійкої читацької культури в умовах цифрової трансформації суспільства.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження комплексно проаналізовано теоретичні та практичні аспекти популяризації читання в умовах цифрової трансформації суспільства. Узагальнення отриманих результатів дозволяє сформулювати низку висновків відповідно до поставлених завдань.

1. Встановлено, що читання є складним соціокультурним феноменом і невід'ємною складовою інформаційної культури сучасного суспільства. Воно виступає не лише механізмом отримання знань, а й важливим чинником формування особистості, критичного мислення, ціннісних орієнтацій та культурної ідентичності. В умовах цифрового суспільства читання набуває нових характеристик, пов'язаних із мережевою комунікацією, мультимодальністю та інтерактивністю, що розширює його традиційне розуміння.

2. Проаналізовано вплив цифрових технологій на трансформацію сучасних читацьких практик. Доведено, що перехід до цифрового середовища суттєво змінює способи споживання інформації, формуючи нові моделі читання, які характеризуються фрагментарністю, гіпертекстовістю, багатоканальністю та мобільністю. Цифрові технології сприяють інтеграції текстових, аудіо- та візуальних форматів, що змінює традиційну лінійну структуру читання та підвищує роль користувача як активного учасника інформаційної взаємодії.

3. Визначено значущу роль бібліотек, електронних платформ і цифрових медіа у популяризації читання. Сучасні бібліотеки трансформуються у багатофункціональні інформаційні центри, які забезпечують не лише доступ до ресурсів, але й активну комунікацію з користувачами. Електронні бібліотеки, інституційні репозитарії та цифрові платформи забезпечують відкритий доступ до знань, тоді як соціальні медіа та цифрові канали комунікації сприяють формуванню нових читацьких спільнот і розширенню аудиторії.

4. Досліджено сучасні цифрові технології та інструменти популяризації читання. Встановлено, що електронні бібліотеки, соціальні мережі, мобільні застосунки, аудіокниги та гейміфікаційні сервіси є ключовими елементами сучасної цифрової екосистеми читання. Вони забезпечують персоналізацію, інтерактивність і доступність контенту, а також сприяють формуванню нових мотиваційних механізмів залучення користувачів до читання.

5. Охарактеризовано основні проблеми використання цифрових технологій у популяризації читання та сучасні тенденції розвитку цифрових читацьких сервісів. Серед основних викликів визначено інформаційне перевантаження, зниження концентрації уваги, нерівномірний доступ до цифрових ресурсів, а також ризики поверхневого сприйняття тексту. Водночас сучасні тенденції включають розвиток штучного інтелекту, персоналізованих рекомендаційних систем, інтерактивних платформ, мобільних екосистем і соціальних книжкових спільнот, що формують нову цифрову культуру читання.

6. Розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення цифрових стратегій популяризації читання в діяльності бібліотек, освітніх і культурних установ. Обґрунтовано необхідність інтеграції бібліотек із соціальними мережами, впровадження персоналізованих цифрових сервісів, розвитку інтерактивних та гейміфікованих форматів, активного використання мобільних і хмарних технологій, а також підвищення рівня цифрової грамотності користувачів. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності популяризації читання, розширенню читацької аудиторії та формуванню сталої культури читання в умовах цифрового суспільства.

Отже, проведене дослідження підтверджує, що цифрові технології є визначальним чинником трансформації сучасних читацьких практик і відкривають нові можливості для розвитку системи популяризації читання. Водночас їх ефективне використання потребує комплексного підходу, що поєднує технологічні інновації, соціальні комунікації та освітні стратегії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонік О. Книжкова культура як об'єкт книгознавчого дискурсу і міждисциплінарного діалогу // Бібліотечний вісник. 2019. № 1. С. 3–11.
2. Берегельський А. Реалізація інфографіки як продукту аналізу новинних потоків // Наукові праці НБУВ. 2018. Вип. 50. С. 400–410. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.50.400>
3. Білоножко І. Право на мову: деколонізація українського книжкового видавництва // Фонд Генріха Бьолля. 2023. URL: <https://www.boell.de> (дата звернення: 15.03.2024).
4. Бондаренко В. Місце мобільних сервісів у забезпеченні доступу до офіційної інформації та адміністративних послуг в умовах війни // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. Вип. 70. С. 67–85. <https://doi.org/10.15407/np.70.067>
5. Вовк О. В., Черемський Р. А. Інфографіка як ефективний засіб навчання // Інформаційні технології в освіті. 2017. № 4(152). С. 199–205.
6. Волинець Г. М. Сучасні тенденції у використанні інфографіки // Соціальні комунікації. 2013. № 3–4(15–16). С. 67–72.
7. Галета О. Нова словесність: українська література в антропологічній перспективі. Львів, 2023.
8. Гич Г. Нова читацька практика учнів у технологічному полі сучасної шкільної освіти // Вересень : наук.-метод., інформ.-освіт. журн. 2021. Т. 4. № 91. <https://doi.org/10.54662/veresen.4.2021.06>
9. Горіна Ж., Копусь О. Місце культури читання в житті учнівської молоді // Укр. студії в європ. контексті. 2024. № 8. С. 134–143. <https://doi.org/10.31110/2710-3730/2024-8>
10. Грипич С. Книжкова культура як складова сучасної духовної культури // Вісник Книжкової палати. 2012. № 1. С. 44–47.

11. Добровольська В. В., Чередник Л. А. Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 1. С. 5–11.
12. Добровольська В.В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні: монографія / Вікторія Добровольська ; М-во культури та інформаційної політики України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. – Київ : НАКККиМ, 2020. – 352 с. : ISBN 978-966-452-305-6.
13. Желай О. Діяльність аналітичних структур провідних бібліотек у кризові періоди // Наукові праці НБУВ. 2022. Вип. 64. С. 120–138. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.64.120>
14. Закірова С. Українська книга за кордоном: оновлення ролі та завдань в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2023. Вип. 69. С. 73–87. <https://doi.org/10.15407/np.69.073>
15. Звіт за результатами онлайн-опитування «Практики читання під час війни». Укр. ін-т майбутнього : вебсайт. 2023. 26.04. URL: news.uifuture.org/zvit-za-rezultatami-onlayn-opituvan/?fbclid= (дата звернення: 28.04.2026).
16. Каракоз О. Традиційна та електронна книга крізь призму популяризації читання // Питання культурології. 2019. № 35. С. 194–205. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.35.2019.188809>
17. Клименко Ж. Виклики цифрової епохи сучасному читачу та шляхи їх подолання. СвітЛіт : вебсайт. URL: https://svitlit.ippo.kubg.edu.ua/?page_id=1119 (дата звернення: 28.04.2026).
18. Книжковий 2023: півроку без російських книг, нові книгарні та пошук кадрів // Читомо. 2023. URL: <https://chytomo.com> (дата звернення: 15.03.2024).
19. Ковальчук Г. І. Дослідження історії книжкової культури України // Вісник Національної академії наук України. 2016. № 4. С. 76–83.

20. Кушнарьова М. Феномен книги як теми взаємокомунікації: практики Відродження в сучасних рефлексіях // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2020. № 6. С. 24–38. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218606>
21. Логвіненко В. Г. Використання технологій інфографіки для візуалізації навчального контенту // Фізико-математична освіта. 2018. № 2(16). С. 79–85.
22. Льо́да Л., Дзендзелюк Л. Формування культури читання в аспекті збереження матеріальних носіїв інформації. Інформ. простір б-ки: польсько-укр. досвід : матеріали міжнар. наук.-практ.конф., 18–19 трав. 2017 р., Львів, Україна. С. 354–366.
URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/1a7862d8-ed9d-4133-b2b80ab6c520d5b5/content> (дата звернення: 28.04.2026).
23. Матіос С. І. Популяризація читання в умовах цифрової трансформації: інструменти та практики. Культура, інформація, комунікація: міждисциплінарний діалог : матеріали II Всеукр. наук. конф. з міжн. участю / М-во освіти і науки України, М-во культ. України ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. та ін. (Київ, 9–10 квітня 2026 р.). Київ : НАКККиМ, 2026. С. 276–279.
24. Михайлова О. Книжкова культура в незалежній Україні: тенденції, виклики, перспективи // Стратегічні пріоритети. 2019. № 2. С. 60–67.
25. Небезпечні застосунки для читання книг від окупанта! UAAuthor : вебсайт. URL: <https://author.org.ua/nebezpechni-zastosunkydlya-chytannja> (дата звернення: 28.04.2026).
26. Огар Е. І. Соціокомунікативний підхід у сучасних книжкових дослідженнях // Наукові записки (Українська академія друкарства). 2014. Вип. 4(49). С. 160–165.
27. Пелешишин А. М., Добровольська В. В. Вікіпедія як інструмент документування явищ соціально-культурної сфери // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2018. № 3. С. 82–87.

28. Польовик С., Макарова О. Інститут президентства в сучасному світі: аналіз інтернет-медіа // Наукові праці НБУВ. 2019. Вип. 52. С. 284–296. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.52.284>
29. Польовик С., Макарова О. Світові медіа як інструмент формування образу президентів // Наукові праці НБУВ. 2021. Вип. 61. С. 140–150. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.61.140>
30. Половинчак Ю. Соціокомунікаційні аспекти української книжкової культури в епоху цифрових та суспільних трансформацій: сучасні тенденції, виклики і перспективи // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 70. С. 23–35. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.70.023>
31. Половинчак Ю. Візуальна аналітика та інфографічні продукти в бібліотеках // Наукові праці НБУВ. 2022. Вип. 65. С. 137–151. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.65.137>
32. Половинчак Ю. Конвергентні процеси в сучасному інформаційному просторі: трансформації текстів, практик, ієрархій // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2017. Вип. 46. С. 31–44. <https://doi.org/10.15407/np.46.03>
33. Половинчак Ю. М. Бібліотека в системі мережових практик формування національної ідентичності: дис. ... д-ра наук. Київ: НБУВ, 2019.
34. Половинчак Ю. Соціокомунікаційні аспекти української книжкової культури в епоху цифрових та суспільних трансформацій: сучасні тенденції, виклики і перспективи. Наук. пр. Нац. б-ки 19 Конвергентність – термін для опису інтегрованості медіа (технологій і контенту) у єдиний інформаційний ресурс. 259 ISSN 2224-9516 // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2024. Вип. 71 України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2024. Вип. 70. С. 23–35. <https://doi.org/10.15407/np.70.023>

35. Половинчак Ю., Берегельський А. Аналіз новинних потоків у дослідженні інформаційного простору // Наукові праці НБУВ. 2015. Вип. 41. С. 425–438.

36. Половинчак Ю., Кушакова-Костицька Н. Національна ідентичність в інформаційну епоху: еволюція поглядів в українському вимірі проблеми // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 69. С. 9–25.

37. Прилуцька Н. С. Понятійно-термінологічний аналіз поняття «електронна бібліотека» // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2014. Вип. 3. С. 131–134.

38. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20> (дата звернення: 07.04.2026).

39. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 № 32/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр> (дата звернення: 07.04.2026).

40. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 07.04.2026).

41. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр> (дата звернення: 07.04.2026).

42. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 07.04.2026).

43. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 07.04.2026).

44. Семенюта І. Книжки в навушниках. Як аудіоформат заповнює книжковий ринок. Детектор медіа : вебсайт. 2024. 6.03. URL:

<https://ms.detector.media/trendi/post/34359/2024-03-06-knyzhky-vnavushnykakh-yak-audioformat-zapovnyuie-knyzhkovyy-rynok> (дата звернення: 28.04.2026).

45. Слухати, коли немає світла: 6 додатків з аудіокнижками. Читомо : вебсайт. 2022. 7.11. URL: <https://chytomo.com/slukhatyknyzhky-koly-nemaie-svitla-6-dodatkov-z-avdioknyzhkamy> (дата звернення: 28.04.2026).

46. Твердохліб Г. Бібліотека Конгресу зберігає культурну спадщину України та відновлює національність українських авторів // Радіо Свобода. 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org> (дата звернення: 25.03.2024).

47. Тіалло К. Читальні та мовні практики населення України 2012–2014 рр.: динаміка вікових і регіональних відмінностей // Українське суспільство: соціальний моніторинг. 2014. № 1. С. 503–511.

48. Тіало К. Homo legens, або Людина читаюча: практики читання та Інтернет у XXI столітті // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філософія. Філософські перипетії. 2012. № 992. С. 71–74.

49. Українські поети та письменники, які загинули під час повномасштабної війни // Український народ. 2024. URL: <https://ukrainianpeople.com> (дата звернення: 15.03.2024).

50. Українці після повномасштабного вторгнення почали більше читати та обирають книги українською, – дослідження про читання під час війни. Мін. культури та інформ. політики України : вебсайт. 2023. 12.10. URL: <https://mcip.gov.ua/news/ukrayinczi-pislyapovnomasshtabnogo-vtorgnennya-pochaly-bilshe-chytaty-ta-obyrayutknygy-ukrayinskoyu-doslidzhennya-pro-chytannya-pid-chas-vijny> (дата звернення: 28.04.2026).

51. Хреско М. В. Стратегії популяризації дитячої літератури: вплив цифрових трансформацій на читацький досвід // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 4. С. 118–123. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2023.294090>

52. Чернявська О. В. Електронна бібліотека. Електронна освіта: термінологічний словник / кол. авторів; за ред. В. С. Бакірова. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. С. 37–40.
53. Шевченко В. Є. Форми візуалізації в сучасному журналі. Київ, 2013. 340 с.
54. Dobrovolska, V., Cherednyk, L., Hunchenko, Y. Modern Library as a Socio-Cultural Space. 1st International Workshop on Social Communication and Information Activity in Digital Humanities, SCIA 2022; Lviv; Ukraine; 20 October 2022. С. 83-93. ISSN: 16130073.
55. Polovynchak Y., Bondarenko V. Digital Reading Practices as a Factor in Identity Formation. Proceedings of the International Conference on Social Science, Psychology and Legal Regulation (SPL 2021) by Atlantis Press SARL. Pp. 27-31. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.211218.005>